

Bakonycsernye (Cerna) rövid története

Bakonycsernye a Közép-dunántúli középhegység ÉK peremén a Gaja-patak völgyében található, mintegy 5 km hosszú, 3300 főt számláló település.

Etimológizáló történészeink, nyelvészeink a község nevét "Cerny"-fekete jelentésű szláv szóból származtatják.

A Bakony előnevet az 1913. évi országos rendezéskor kapta, addig "Csernye" néven szerepelt. Veszprém vármegyéhez tartozott 1956. április 1-ig, amikor Fejér vármegyéhez, a móri járáshoz csatolták.

Az itt fellelt és feltárt tárgyak, eszközök arra utalnak, hogy a tájat már az újkőkori, késő neolitikus, illetve a késő vaskori kelta, majd római időszakban is lakták már az emberek.

A középkorból már húsznál több település nevét ismerjük- Gyón, Bihar, Pacmán, Sikártor, Tényő, Erdőinota, Dolosd -, a későbbi Csernye közigazgatási területén helyezkedtek el, és valamennyien Bátorkő várához tartoztak.

A középkori Csernye említése 1341-ben történik először, ahol az Újlakiak jobbágyain kívül néhány kismemesi család is élt már, míg a korábban felsorolt települések közül Dolosdot egy 1082. évi okmány említi először.

A török idők alatt Csernye és települései elnéptelenedtek, a fejlődés megtorpan, a környezet ösvadon képét nyeri vissza. Csernye újraépítése a Nyitra és Trencsén vármegyei felvidéki szlovákokkal 1724-1726 között több lépcsőben történt, hozva az erdőkielés szakmai fogásait, a föld és szőlőművelés alapjait, valamint a szlovák anyanyelvet is a berencsi és csejtei uradalmakból. Bátorkő urai, a Zichy grófok biztosítják a lutheránus vallás gyakorlását, templomot és iskolát építhettek, megindul a fejlődés, és 1730-ban a lakosság száma már eléri a 300 főt. Az első kőtemplomot 1785-86-ban építették.

Az 1810-i móri földrengés Csernyén is nagy riadalmat okozott, több ház és a templom is megsérült. Csernye a XIX. század elején Veszprém vármegye legnépesebb faluja volt, ekkor a lakosság 80%-a lutheránus, 20%-a katolikus volt, a szlovákok és magyarok békében éltek egymás között. Az 1848-as forradalom és szabadságharc móri ütközetét a környező dombokról figyelték és izgulták végig a csernyeiek. 1862-ben a falu egy része tűzvészben leégett, a tűzben a templom harangjai is elolvadtak, és igen nagy károk keletkeztek. Az újjáépítés során kerültek a templomba a még ma is használatos padok, így a templom befogadóképessége is 800 főre emelkedett. A Silbermann felépítésű orgona 1867-ben készült egy felvidéki brezovai orgonakészítő műhelyében, csak néhány ilyen orgona található az országban.

Ez időben a csernyei gazdasági adottságok már elég mostohák voltak, így fejlődésnek indult a háziipar, kézművesség, a fonás, szövés, a kosárkötés. Az itt készült kosarakkal fél a Dunántúlt ellátták.

A tőkés fejlődés során a Zichy gróf család végleg kiszorult Csernyéről és a környező pusztákról. A jó pénzszerzés reményében megindult a kivándorlás a tengerentúlra. Az I. világháború mozgósítási parancsa a falu férőhelyességét nagyszámban érintette, a nagy többség az olasz frontokon harcolt, és ott is vesztett el.

1920-ban megkezdődik a szénbányászás a környéken - Szarvasbükk, Kisgyón - majd Bodajkig keskeny nyomtávú vasutat építenek a szén szállítására. Bakonycsernye bányászközséggé fejlődik. A falu az elsők között kap villanyvilágítást, gyógyszertárat, orvost, a Gaja-patak völgyében több vízálmalom is épül.

A II. világháború helyi harcainak 1945. március 20-21-én zajlottak a német és szovjet alakulatok között, a település március 21-én felszabadult. Az 1947-48. évi magyar-szlovák lakosságcsere a települést is érintette. Közel 500 fő települt át, és 40 fő érkezett. Az 1950-es években megépül és termelni kezd a Balinkai szénbánya, amely igen sok csernyei családfenntartónak ad további munkalehetőséget.

1970. július 10-én nagy árvíz pusztít a településen, a Gaján lévő valamennyi híd megrongálódott, néhányat újjá kellett építeni.

1974-ben ünnepelte a község fennállásának 250. évfordulóját. Ez alkalomból megjelent dr. Heiczinger János érdemes orvos "Bakonycsernye múltja a telepítéstől 1849-ig" című könyve. Erre az ünnepségre megalakult a szlovák Hagyományörző Asszonykórus 15 fővel, amely az elmúlt 25 évben igen jól végezte a községben a fellelhető hagyományok ápolását, őrizte őseink népi kultúráját.

A községnek jól felszerelt 300 tanuló befogadó iskolája van, 2 óvodája 150 gyermek elhelyezésére képes. A művelődési ház és könyvtár, a zeneiskola jól szolgálják a község igényeit. A község vallásos élete igen színes képet mutat. A történelmi felekezetek mellett megtalálhatók még, kisebb vallási közösségek is.

A 275. évforduló alkalmából az evangélikus egyház és a Szlovák Kisebbségi önkormányzat márvány emléktáblát

állít az elmúlt időszak evangélikus lelkészeinek, amely a templomban megtekinthető.

A sport és szabadidős tevékenység a község életében igen meghatározó, és már 50 éves múltra tekint vissza. A 800 m² alapterületű iskolai tornacsarnok az év minden szakában jól kihasználta.

Az 1994. évi országos önkormányzati választásokon megválasztásra került a helyi Szlovák Kisebbségi önkormányzat is, felvállalva a hagyományőrzést és szlovák nyelvápolást.

Az ősi kulturális emlékek, értékek megőrzésére jelenleg kialakításra vár a Szlovák Közösségi Ház. Bakonycsernyétől 4 km-re található XV. századi Csikling vár rommaradványai. A község jelentős műemlékei a XVIII. Században épült barokk stílusú evangélikus és katolikus templom.

Megtalálható még néhány XIX. század elején épült tornácos parasztház. Említésre érdemes az 1848-as emlékmű, valamint a háborús áldozatok emlékműve a Pacmán hegyen és a II. világháborús áldozatok bronz emléktáblája a brezovai temető halottasházán. A község infrastrukturális ellátottsága jó, a víz-, villany-, telefon-, gáz-, és szennyvíz-hálózat teljesen kiépített. Jó néhány jól működő kis-, és középvállalkozás van a településen. A község önkormányzatai 1997-ben avatták a település címerét és zászlaját.

1998-ban került kiadásra Simek Valéria költő harmadik verseskötete, témái helyi vonatkozásúak. A helyi sportegyesület 50 éves fennállásának évfordulójára megjelent Varga Ferenc visszaemlékezési könyve.

A községben a falusi turizmus lehetőségeinek kihasználása, megszervezése most van folyamatban, a szálláslehetőségek és az ellátás magánházaknál már biztosított.

A kirándulni, pihenni vágyókat várják a kisgyóni turistaházak is, a gyönyörű, jó levegőjű bakonyi erdő, ahol számos jelzett turistaút szolgálja az aktív pihenést. Sportvadászat a környékbeli vadásztársaságoknál megoldható, horgászni a község tulajdonában levő 12 ha-s halastavakon lehet.